

Pomornici i galebovi

U hipotetskom rodoslovnom stablu živućih evropskih ptica, RED ŠLJUKARICE - KARADRIIFORMES, koje su posmatrane i zabilježene (u posljednjih stotinjak godina) na području Bosne i Hercegovine, nalazimo 50 vrsta raspoređenih u osam porodica

Pomornici ili otimači nasrtljivo i nesmiljeno napadaju druge ptice, npr. komorane, galebove, čigre, patke i druge vodene ptice i otimaju njihov plijen. Inače, prate ribarske brodove na moru i većim rijekama i hvataju riblje otpatke bačene preko palube.

Porodica: pomornici
(*Stercorariidae*):

33. Širokorepi pomornik
Stercorarius pomarinus (Temm.)
njemački: *Spatelraubmöwe*;

34. Kratkorepi pomornik
Stercorarius parasiticus (L.)
njemački: *Schmarotzerraubmöwe*;

35. Dugorepi pomornik
Stercorarius longicaudus (Vieill.)
njemački: *Falkenraubmöwe*.

Gnjezdarice su i selice evropskog sjevera od Norveške, Finske i Rusije do Nove Zemlje. Gnijezde se u malim kolonijama ili pojedinačno na morskim obalama, otocima i jezerima, a na krajnjem sjeveru u arktičkoj tundri. Gnijezdo prave na tlu među kamenjem, mahovinom i

lišajevima. Sve vrste podjednako nesu jedno do trije maslinastosmedih jaja, prosječnih dimenzija 60 mm x 40 mm. Mužjak i ženka sjede na jajima 25 do 26 dana i brinu se za mlade čučavce koji se osamostale za pet sedmica.

Za vrijeme gniježdenja hrane se uglavnom leminzima (arktički glodavci slični miševima), jajima i mladima ostalih morskih ptica, hvataju ribu i male ptice, a jedu krupnije kukce i strvinu.

U gnijezdilištima se zadržavaju od sredine aprila do kraja avgusta. Pri selidbi dolaze i zimi se zadržavaju na mnogim evropskim morskim obalama kao i na većim vodama u unutrašnjosti, ali u većini zimuju u zoni Sredozemlja i na obalama zapadne Afrike.

U našoj zemlji su, prema podacima u literaturi, bilježeni pri selidbi u martu i od avgusta

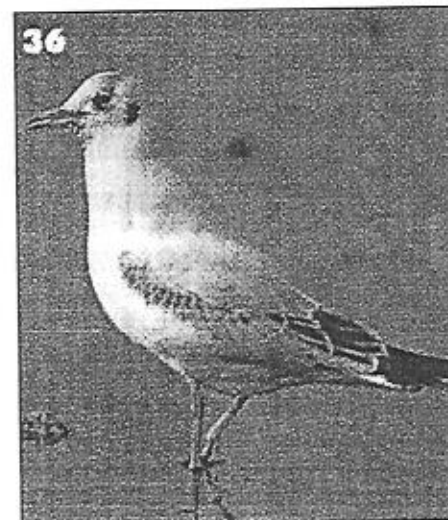
do oktobra potkraj prošlog i početkom ovog vijeka (Reiser 1892. godine, R. Zaplata 1933. godine). Pošto su od druge polovine ovog vijeka (1961., 1978., 1983. i 1987. godine) opažani u unutrašnjosti Hrvatske, moguće je da su se pojavljivali i na našim prostorima, što je izmicalo pažnji posmatrača.

Porodica: galebovi
(*Laridae*):

36. Riječni galeb
Larus ridibundus (L.)
njemački: *Lachmöwe*

Riječni ili obični galeb je odnedavno naša gnjezdarica i selica. Gnijezdi se na stajacićama i ribnjacima uz Savu i donje tokove rijeka Bosne i Ukrcine, moguće na odgovarajućim lokalitetima i drugdje.

Gnijezdo od bilja i korijenja

pravi većinom na tlu. Krajem aprila do početka juna nese dva do četiri maslinastozelena jaja sa smeđim pjegama (52,3 mm x 36,9 mm). Mužjak i ženka sjede na jajima i brinu se za čučavce koji su samostalni za šest sedmica.

Prehrana: ribe, žabe, vodeni kukci, ličinke, crvolike životinje.

U području gniježdenja boravi od aprila do septembra, zatim se skuplja u velika jata, te za selidbe jednim dijelom dolazi na vode u unutrašnjosti, a većinom ne obale jugoistočne i jugozapadne Evrope i Sredozemlja gdje i prezimljuje. Također, redovito je bilježen zimi na jugu, a povremeno u unutrašnjosti zemlje gdje, inače, ne gniježdi.

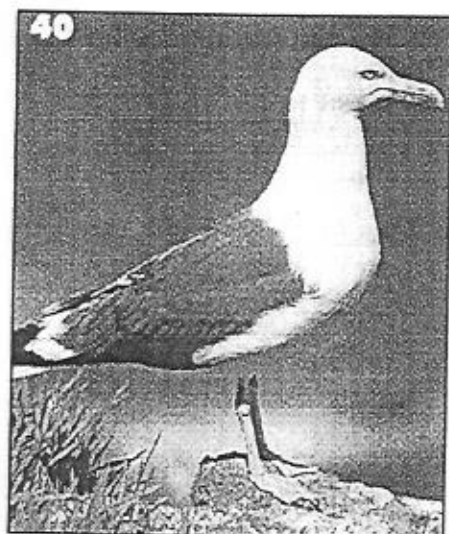
37. Mali galeb
Larus minutus (Pallas)
njemački: Zwergmöwe

Ovaj galeb je gnjezdarica i selica umjerenog evropskog sjevera, u biotopu tresetišta, travnatih močvara i stajačica s obiljem vodene vegetacije. U području gniježdenja zadržava se od maja do avgusta. Pri selidbi i zadržavanju opažan je u mnogim evropskim zemljama, a zimuje većinom u Sredozemlju.

Na našim prostorima bilježen je na proljetnoj selidbi od marta do kraja aprila, a na jesenskoj od avgusta do novembra. Na jugu zemlje opažani su pojedinačni primjerci ili manja jata i zimi (decembar - februar).

38. Crnoglavi galeb
Larus melanocephalus (Temminck)
njemački: Schwarzkopfmöwe

Ova vrsta gniježdi se uglavnom na jugoistoku Evrope, u

lagunama, na slatinama i ušćima rijeka, te uz velike stajačice s obilnim biljem. Selica je, a u gnjezdilištu boravi od maja do septembra. Zimuje u području Sredozemlja.

U našoj zemlji bilježen je pri selidbi u martu i aprilu, te u oktobru i novembru, uglavnom na krajnjem jugu.

39. Srebrnasti galeb
Larus argentatus (Pontoppidan)
njemački: Silbermöwe

Srebrnasti galeb ili klaukavac gnjezdarica je i selica gotovo na svim obalama evropskih mora i slatkovodnih jezera u unutrašnjosti. U području gniježdenja zadržava se od aprila do avgusta. Sjeverne i sjeveroistočne populacije zimuje većinom na jugu kontinenta i afričkim obalama. Gnjezdarice južnijih predjela su uglavnom stanarice.

Na području naše zemlje,

podjednako na jugu i u unutrašnjosti, redovito je bilježen izvan sezone gniježdenja. Na Savi i okolnim stajačicama od Broda do Šamca, te na ušćima Bosne i Ukrine pojavljuje se od sredine avgusta ostajući sve do smrzavanja voda. Promatrani su pojedinačni primjerci ili manja jata redovito od 1980. do 1990. godine.

40. Galeb čukavac
Larus fuscus (L.)
njemački: Heringmöwe

Ova vrsta gniježdi na sjeveru, sjeverozapadu i jugozapadu evropskog kontinenta, uz morske obale, riječna ušća i slatkovodna jezera u unutrašnjosti kopna. Djelomično je stanarica, ali većina zimuje na istočnim obalama Sredozemnog mora, Perzijskog zaliva do istočne Afrike.

U našoj zemlji bilježen je pri selidbi u martu i aprilu, te od

septembra do novembra, češće na jugu nego u unutrašnjosti. Skorašnja, ali rijetka opažanja potiču iz Hutovog Blata i donjeg toka Neretve (1962. - 1970.).

41. Olujni galeb
Larus canus (L.)
njemački: Sturmmöwe

Ovaj galeb je gnjezdarica srednje i sjeverne Evrope, na morskim obalama i uz velike rijeke, jezera i ribnjake. Često se gniježdi u društvu sa srodnim vrstama. Srednjeevropske populacije su u većini stanarice dok ostale gnjezdarice prezimljuju na jugu kontinenta.

Kod nas je bilježen za proljetne i jesenske selidbe, kao i na zimovanju, od novembra do aprila. Zadržava se na vodama u unutrašnjosti i na jugu zemlje. Dolijeće pojedinačno ili u malim grupama.

42. Veliki (burni) galeb
Larus marinus (L.)
njemački: Mantelmöwe

Veliki galeb je sjevernoevropska gnjezdarica. Gniježdi se u malim kolonijama, na niskim kamenitim morskim obalama i otocima, rjeđe uz jezera u unutrašnjosti kopna. U gnjezdilištu se zadržava od maja do septembra. Zimuje južno, do Sredozemnog, Crnog i Kaspijskog mora.

Na prostorima Bosne i Hercegovine bilježen je kao rijedak gost. U literaturi postoje podaci o njegovoj pojavi krajem prošlog vijeka (Reiser 1892. godine). Italijanski lovac (K. Pollato) iz Milana odstrijelio je jedan primjerak na Hutovom Blatu u decembru 1968. godine.

